

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 10980

Tarih : 12.03.2025

- 25267

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

11 Mart 2025 tarihinde, saat 21:03'te Irak'ın Erbil kentine bağlı Mergasur ilçesinde, Yüksekova (Hakkâri) ilçesine yaklaşık 9 km mesafede 4.8 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Deprem, özellikle Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde hissedilmiş olup, Yeşiltaş (Ştazin) köyünde ilk incelemelere göre yaklaşık 20 evde duvar çatlakları olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Yüksekova-Dağlıca karayolunun bazı noktalarında dağdan kopan kaya parçalarının yola düştüğü belirtilmiştir.

Bölgenin aktif tektonik yapısı dikkate alındığında, Yüksekova-Şemdinli Fay Zonu'nun deprem üretme potansiyelinin yüksek olduğu ve uzun süredir büyük bir deprem üretmediği bilinmektedir. Uzmanlar, bölgede sismik boşluk bulunduğunu ve ilerleyen yıllarda daha büyük depremlerin meydana gelme olasılığının yüksek olduğunu belirtmektedirler. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Mühendislik Fakültesi tarafından yürütülen araştırmalar kapsamında, fay hattında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiş ve eski deprem izlerine yönelik örnekler alınarak TÜBİTAK'a gönderilmiştir. Bu araştırmaların sonuçları, bölgedeki sismik riskin boyutlarını ortaya koyacaktır.

Yüksekova, jeolojik yapısı gereği büyük bir kısmı bataklık ve gevşek zemin üzerine kurulmuş bir yerleşim alanıdır. Uzmanlar, bu durumun olası depremler sırasında zeminde sıvılaşmaya yol açabileceğini ve binaların stabilitesini ciddi ölçüde tehdit ettiğini belirtmektedir. Buna rağmen, ilçede mevcut yapı stokunun önemli bir bölümü, deprem yönetmeliklerine uygun olmayan eski yapılardan oluşmaktadır. Yapıların büyük bir kısmı doğrudan fay hattının üzerinde veya hemen gerisinde inşa edilmiş olup, bu durum risk seviyesini daha da artırmaktadır.

Türkiye'de afet risklerinin azaltılmasına yönelik hukuki çerçeve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (6306 Sayılı Kanun) ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) ilgili mevzuatları çerçevesinde belirlenmiştir. Ayrıca, Binaların Deprem Yönetmeliği kapsamında, özellikle aktif fay hatlarının geçtiği bölgelerde yapı güvenliği açısından mikro bölgeleme çalışmaları yapılması, bina dayanıklılığının karot testleri ile ölçülmesi ve güçlendirme çalışmalarının ivedilikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bölgede olası büyük depremlerin yaratacağı riskleri azaltmak ve can güvenliğini sağlamak için çeşitli önlemler alınmalıdır. Öncelikli olarak, Yüksekova'nın zemin yapısı detaylı bir şekilde incelenmeli, riskli bölgeler belirlenmeli ve yapılaşma bu doğrultuda düzenlenmelidir. Özellikle gevşek zeminli alanlarda inşa edilen yapıların dayanıklılığı artırılmalı, kentsel dönüşüm süreci hızlandırılarak eski ve dayanıksız binalar yenilenmelidir.

Deprem yönetmeliğine uygun olmayan binaların belirlenmesi ve güçlendirme çalışmalarının ivedilikle başlatılması gerekmektedir. Bu kapsamda, yapıların karot testleri alınarak depreme dayanıklılık analizleri yapılmalı, gerekli görülen binalar için güçlendirme projeleri hayata geçirilmelidir. Yeni inşa edilecek binalarda ise zemin etüdü zorunlu hale getirilmeli ve yapı ruhsatları ancak bilimsel veriler doğrultusunda verilmelidir.

Yüksekova'nın deprem riski yüksek bir bölge olması nedeniyle afet acil müdahale planları güncellenmeli ve uygulamaya konulmalıdır. AFAD ve yerel yönetimler iş birliği içinde, bölge halkını depreme karşı bilinçlendirecek eğitim programları düzenlemeli, acil durum toplanma alanları belirlenmeli ve bu alanların altyapısı güçlendirilmelidir. Olası bir büyük deprem sırasında iletişim ve ulaşım ağlarının kesintiye uğramaması için alternatif yollar ve iletişim sistemleri oluşturulmalıdır.

Ayrıca, Yüksekova'daki devlet kurumları, okullar ve hastaneler gibi kritik kamu binalarının deprem dayanıklılığı test edilmeli ve güçlendirme çalışmaları hızlandırılmalıdır. Deprem sonrasında hızlı müdahale edebilmek adına, bölgede arama-kurtarma ekiplerinin kapasitesi artırılmalı, yeterli ekipman ve lojistik destek sağlanmalıdır.

Bu çerçevede;

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın, Yüksekova'da zemin yapısı ve mevcut yapı stokunun depreme dayanıklılığına ilişkin detaylı bir çalışma yapması, afet riski yüksek bölgelerde kentsel dönüşüm süreçlerini hızlandırması gerekmektedir.
- İçişleri Bakanlığı ve AFAD'ın, bölgede acil durum müdahale planlarını gözden geçirerek, olası bir büyük deprem öncesinde gerekli hazırlıkları yapması, yerel yönetimlerin afet müdahale kapasitesini artırması ve risk azaltma stratejilerini hayata geçirmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle, Hakkâri ve çevresindeki deprem riskine karşı alınacak tedbirlerin belirlenmesi ve bölgenin afetlere karşı dayanıklılığının artırılması amacıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı ivedilikle harekete geçmelidir.

1. Yüksekova'nın zemin yapısının detaylı incelenmesine yönelik Bakanlığınız tarafından herhangi bir bilimsel araştırma yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
2. Yüksekova'daki mevcut yapı stokunun depreme dayanıklılığı hangi seviyededir? Bölgede yapı envanter çalışması yapılmış mıdır?
3. Deprem riski yüksek olan bölgelerde, kentsel dönüşüm projelerinin hızlandırılması için Bakanlığınızın özel bir çalışması var mıdır?
4. Yüksekova'da deprem yönetmeliğine uygun olmayan ve risk teşkil eden binalar tespit edilmiş midir? Bu binalara yönelik güçlendirme ya da yıkım çalışmaları başlatılacak mıdır?
5. Bakanlığınız, Yüksekova'nın fay hattı üzerinde olması nedeniyle yapılaşmanın kontrol altına alınması için yeni bir imar planı hazırlayacak mıdır?
6. Bölgede yeni yapılacak binalarda zemin etüdü zorunluluğu konusunda herhangi bir ek denetim ya da yaptırım uygulanmakta mıdır?
7. Yeşiltaş (Ştazin) köyü başta olmak üzere depremde etkilenen köylerde evleri hasar gören yurttaşlara yönelik herhangi bir destek sağlanacak mıdır?
8. Yüksekova'da kamu binalarının depreme dayanıklılığı konusunda bir test çalışması yapılmış mıdır? Yapıldıysa hangi binalar riskli olarak değerlendirilmiştir?
9. Deprem sonrasında Yüksekova-Dağlıca karayolunda yaşanan kaya düşmesi gibi olayları engellemek için bölgede yol güvenliği açısından herhangi bir önlem alınacak mıdır?
10. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak, Hakkâri, Yüksekova ve çevresinde deprem riskine karşı kalıcı bir afet risk yönetim stratejisi oluşturmayı planlıyor musunuz?